

Statligt stöd för miljö- och sociala frågor till små och medelstora företag - en jämförande studie mellan Sverige och Storbritannien

I ett examensarbete från Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) av Katarina Buhr och Anna Hermansson i samverkan med Nutek, jämförs det statliga stödet till små och medelstora företags arbete med miljö- och sociala frågor (CSR) i Sverige och Storbritannien. Många länder inom EU för diskussioner om hur man bäst ska utveckla det statliga stödet för dessa frågor. Jämförande studier på nationella förhållningssätt till CSR-aktiviteter har inte utförts i någon stor utsträckning och detta examensarbete syftar till att bidra till förståelsen för likheter och skillnader som kan återfinnas inom två EU-länder. Studien kan fungera som ett underlag till utvecklingen av statliga stödåtgärder för små och medelstora företags arbete med miljö- och sociala frågor, som bör utformas med hänsyn till såväl den nationella som den internationella kontexten. Detta är en svensk sammanfattning av studien och dess slutsatser, som är skriven på engelska.

Buhr, Katarina and Hermansson, Anna (2004) *Governmental support for social responsibility in Small and Medium-sized Enterprises: a comparative study of Sweden and the United Kingdom*. Dept. of Economics, SLU. Examensarbete / SLU, Institutionen för ekonomi vol. 370.

To be found at:

<http://ex-epsilon.slu.se/archive/00000150/>

Katarina Buhr och Anna Hermansson, inskrivna på Ekonomiprogrammet med naturresursinriktning år 2000, avslutade utbildningen VT 2004 med att skriva detta examensarbete. Ekonomiprogrammet med naturresursinriktning anlägger ekonomiska perspektiv som ger förståelse och kunskap om sambanden mellan företag, samhälle, naturresurser och miljö samt förklaringsmodeller till hur de fungerar. Utbildningen leder till en ekonomie magisterexamen på 160 poäng med national- eller företagsekonomi som huvudämne. Examensarbetet är en D-uppsats om 20 poäng inom författarnas huvudämne företagsekonomi.

Trevlig läsning!

Katarina Buhr, katarina.buhr@fek.uu.se

Anna Hermansson, anna@hiAltitude.se

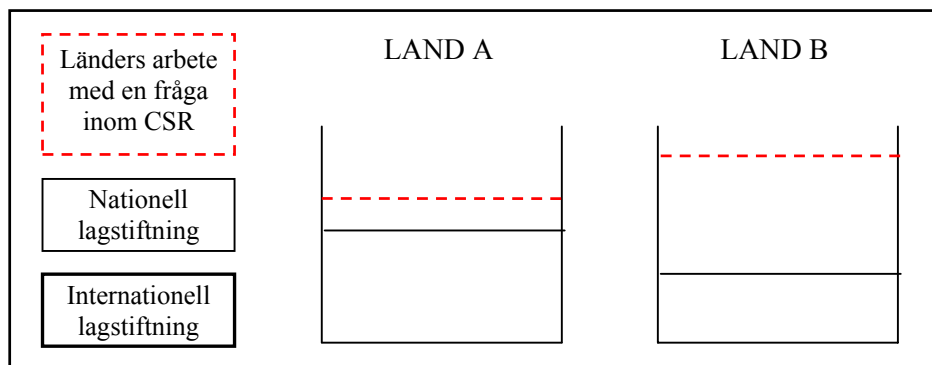
Sverige och Storbritannien är två EU-länder som båda är långt framme inom arbetet med hållbar utveckling, men det nationella tillvägagångssättet för att främja näringslivets ansvars- tagande för detta skiljer sig väsentligt. Inom EU diskuteras allt oftare den privata sektorns frivilliga arbete för att bidra till hållbar utveckling, där miljö- och sociala frågor integreras under begreppet CSR (corporate social responsibility). Att företag jobbar med CSR internt och externt erkänns allt oftare som ett sätt att öka både den företagsspecifika och den nationella konkurrenskraften. Varje lands regering har möjlighet att påverka hur detta ska utvecklas i framtiden genom politiska styrmedel och arbetet med att utveckla specifika stödåtgärder till företag. Eftersom majoriteten av alla företag är små och medelstora argumenterar allt fler för att inkludera denna sektor i det snabbt växande området för att budskapet ska spridas till hela den privata sektorn.

Studien syftar till att bidra till förståelsen för hur budskapet om CSR hanteras och kommuniceras i olika länder med bakgrund av ämnets komplexitet och den politiska kontexten. Den syftar även till att ge en översikt av Sveriges och Storbritanniens stödåtgärder för socialt och miljömässigt ansvar till små och medelstora företag och att sätta dessa i jämförelse.

Två motsatta trender kan förklara förekomsten av praktiska skillnader och likheter på CSR-området i europeiska länder. Den ena trenden är den nationella kontexten som ger förutsättningarna för varje lands arbete med CSR vilket motverkar den andra trenden som är utvecklingen av det harmoniserande internationella arbetet för att skapa ett gemensamt ramverk på området.

CSR är under utveckling och det finns många aktörer som är intresserade av att vara med och utforma vad begreppet egentligen ska innebära. Exempelvis FN och OECD är aktiva på området och ger ut riktlinjer för hur företag bör jobba med dessa frågor. Internationellt pågår ett arbete med att försöka harmonisera de riktlinjer som finns. EU jobbar mycket med att skapa ett gemensamt ramverk som passar europeiska företag som har andra förutsättningar än exempelvis U-länder. Medvetenheten om att man bör inkludera små och medelstora företag har de senaste åren höjts och frågan har fått särskilt hög prioritet inom EU. Naturligtvis har arbetet inom EU stor påverkan på både Sverige och Storbritannien, genom dessa länders medlemskap i unionen.

CSR kallas inte alltid CSR, utan det har vuxit fram ett flertal olika benämningar på det. Då små och medelstora företag står i fokus för diskussionen brukar man stryka ordet ”corporate” från CSR eftersom det ordet ofta förknippas med storföretag på engelska. I vår studie använder vi därför begreppet ”social responsibility” när vi fokuserar på små och medelstora företag och CSR då vi talar om ämnet i stort. Det finns flera olika definitioner på CSR och ”social responsibility”, men den som används genomgående i studien kommer från EU-kommissionen och är en av de mest erkända definitionerna. Fritt översatt är det ett koncept där företag integrerar sociala och miljömässiga frågor i deras dagliga verksamhet och i interaktion med sina intressenter på en frivillig grund. Eftersom EU-kommissionen definierar CSR som vad företagen gör utöver lagen kan samma aktiviteter klassificeras som CSR i ett land, medan det är i enlighet med lagen i ett annat land (Figur 1).

Figur 1: Teoretiska skillnader vid det praktiska arbetet med CSR i två länder med hänsyn till nationella och internationella lagar.

Bilden illustrerar förutsättningarna för två länders arbete med en fråga inom CSR. Företag i båda länderna påverkas av samma internationella lagstiftning och av den nationella lagstiftningen som gäller i det specifika landet. CSR blir då vad företagen gör utöver internationell och nationell lag. Det bidrar till att CSR klassificeras annorlunda i olika länder.

Studiens slutsatser är sammanfattade i en överskådlig matris (Bilaga 1). För att förklara varför stödåtgärderna ser ut som de gör i Sverige och Storbritannien har vi först studerat respektive lands politiska kontext. De nationella strategierna för välfärdsförsörjningen skiljer sig mellan de två länderna i fallstudien. Sverige har en så kallad Nord-Europeisk välfärdstrategi och Storbritannien en Central-Europeisk välfärdstrategi. Det innebär att vi i Norden har en modell som bygger på en kombination av "välfärdseffektiva" arbetsmarknader och generösa offentliga välfärdssystem. I Storbritannien lägger staten över mer ansvar på den privata sektorn och förlitar sig även mer på frivilligt arbete jämfört med Sverige. Eftersom CSR är frivilligt arbete per definition får det till följd att Storbritannien är mer aktiv på området. Det huvudsakliga ansvaret för den nationella välfärden generaliseras som offentligt i Sverige medan det i Storbritannien är en kombination av offentlig och privat.

I Sverige används inte ordet CSR konsekvent inom de statliga departementen eller utanför den politiska arenan. Begreppet används ganska mycket, men man brukar även kalla det t.ex. "företagens sociala och miljömässiga ansvar" eller "hållbart företagande". I Storbritannien däremot är CSR mer välkänt som begrepp och används mer konsekvent, vilket gör att begreppsförvirringen inte är lika stor där. Både Sverige och Storbritannien är väldigt aktiva inom arbetet med hållbar utveckling, men Brittiska staten har särskilt pekat ut företagans ansvar att bidra till detta genom att utforma särskilda strategier för CSR.

I Sverige talas det framförallt om CSR på Utrikesdepartementet. De har valt att hålla fast vid det engelska internationella begreppet och de är väldigt aktiva i att uppmuntra svenska företag som har verksamhet i U-länder till att visa ett socialt och miljömässigt ansvar. I Storbritannien är fokus framför allt nationellt. Därför är det Department of Trade and Industry (motsvarande Näringsdepartementet) som framförallt talar om CSR i Storbritannien. I Sverige har Näringsdepartementet erkänt vikten av att jobba med hållbar utveckling men ingen nationell satsning på CSR gjorts.

För att nå små och medelstora företag använder Brittiska staten sig av en central myndighet (Small Business Service) som ligger direkt under Department of Trade and Industry. Denna myndighet jobbar specifikt mot landets små och medelstora företag. I Sverige är det framför allt Nutek som har till uppgift att utforma stödåtgärder till mindre företag, men Nutek jobbar även inom många andra områden.

I Storbritannien finns ett utbrett samarbete med den privata sektorn för CSR-frågor och staten stödjer initiativ från den privata sektorn som ligger i linje med deras mål för CSR. Business in the Community är en betydelsefull företagsledd organisation i Storbritannien som inte har någon motsvarighet i Sverige. Organisationen syftar till att verka för företagens positiva samhällsinflytande och bedriver flera CSR-initiativ. Den Brittiska regeringen använder sig mycket av denna organisation för att nå ut till brittiska företag. Den Brittiska staten förlitar sig i stor utsträckning på att den privata och frivilliga sektorn tar ett stort ansvar när det gäller den nationella välfärden. I Sverige finns en tradition av en stark statlig sektor som har det övergripande ansvaret. Internationellt uppmärksammas Sverige ofta för sitt arbete inom hållbar utveckling i stort och ligger ofta före Storbritannien i den jämförelsen. Båda länder är aktiva när det gäller CSR. Storbritannien återfinns ofta i spetsen när det gäller att driva CSR-frågan framåt och att medverka i olika internationella samarbeten. Därför har vi identifierat dem som en pionjär på området.

Storbritanniens stödåtgärder för miljö- och sociala frågor till små och medelstora företag är mer integrerade och ett flertal holistiska stödåtgärder kan uppmärksammas. Sverige erbjuder mer specifika stödåtgärder som inriktar sig antingen på miljö eller sociala aspekter. Enstaka projekt som integrerar dimensionerna finns dock. Eftersom man på statlig nivå i Storbritannien har utvecklat en strategi för CSR kan man se tydligare kopplingar mellan deras sätt att behandla CSR och hur de sedan stödjer sina små och medelstora företag jämfört med motsvarande aktiviteter i Sverige.

Att det finns ett mer utbrett CSR-arbete i Storbritannien än i Sverige innebär inte automatiskt att det svenska samhället skulle vara mindre etiskt på något sätt. Det handlar helt enkelt om att samma aktiviteter klassificeras som CSR om det är företagen som gör dem och som något annat om det är någon annan aktör som ansvar för dem.

Vi har identifierat tre specifika områden där relaterad forskning skulle behövas. Analyser av det miljömässiga och sociala arbetet bland små och medelstora företag har jämfört med stora företag fått liten uppmärksamhet. Förhållandet mellan stat och företag är ett annat relativt utforskat område. Det behövs även mer forskning för att få fram användbara stödåtgärder inom CSR-området som staten kan använda till små och medelstora företag. Vi hoppas att vår studie kan ge inspiration till framtida forskning inom CSR och att den kan bidra till utvecklingen av stödåtgärder för miljö- och socialt arbete inom små och medelstora företag.

Bilaga 1: Sammanfattning av jämförande slutsatser i matrisform.

	Sverige	Storbritannien
Politisk kontext		
Europeisk välfärdsstrategi	Nordisk	Central
Ansvarig sektor för välfärden	Stat	Stat/Privat
Statens förhållningssätt		
Användning av termen CSR	Okonsekvent, flertal termer används	Relativt konsekvent
Strategiskt ramverk för CSR	Nej	Ja
Huvudsakligt CSR fokus	Internationellt fokus	Nationellt fokus
Statligt departement som främst associeras till landets arbete med CSR	Utrikesdepartementet	Department of Trade and Industry (Näringsdepartementet)
Statligt samarbete med initiativ från den privata sektorn	I mindre utsträckning	I stor utsträckning
Internationell CSR roll	Framkant	Pionjär
Initiativ att främja miljömässigt och socialt ansvarstagande bland små och medelstora företag		
Förhållningssätt till CSR	Specifikt	Integrerat
Koppling mellan statens förhållningssätt till CSR och deras främjande	Synbar	Tydliga
Holistiskt främjande för miljömässigt och socialt ansvarstagande	Några	Flertal